T073 BL III (125) Câu Thiểm Di-Nêu Dẫn Các Việc-Luật Tứ Phần

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 1

PHAÀN 3: NEÂU DAÃN CAÙC VIEÄC:
THOÏ GIÔÙI, THUYEÁT GIÔÙI, AN CÖ, TÖÏ TÖÙ, DA THUOÄC, Y,
THUOÁC V.V...
Chöông IX: CAÂU-THIEÅM-DI

1. Traùnh söï phaùt khôûi Theá Toân ôû taïi Caâu-thieåm-di.l7>5 Baáy giôø coù Tyø-kheo phaïm giôùi. Trong chuùng, coù vò noùi phaïm; coù vò noùi khoâng phaïm. Trong soá Tyø-kheo thaáy phaïm noùi vôùi Tyø-kheo khoâng thaáy phaïm: - Tyø-kheo naøy thöïc söï coù phaïm chöù khoâng phaûi laø khoâng phaïm. Vò Tyø-kheo khoâng thaáy coù toäi kia hieåu, lieàn noùi: - Tyø-kheo naøy thaät söï phaïm giôùi, chöù chaúng phaûi laø khoâng phaïm. Sau ñoù, cuøng hoøa hieäp, taùc phaùp cöû toäi.l7>6 Tyø-kheo phaïm toäi noùi: - Toâi khoâng phaïm. Cöû toäi phi phaùp, khoâng thaønh cöû toäi, khoâng thaønh yeát-ma. Tyø-kheo naøyl7>7 beøn ñi vaøo nhaân gian tìm baïn ñaûng; noùi vôùi caùc Tyø-kheo khaùc: - Toâi khoâng phaïm toäi. Cöû toäi phi phaùp, khoâng thaønh cöû toäi. Yeát-ma ñoái vôùi toâi khoâng thaønh töïu. Tyø-kheo kia thaáy nhö vaày: Tyø-kheo naøy khoâng phaïm toäi. Cöû toäi phi phaùp, khoâng thaønh cöû toäi, khoâng thaønh yeát-ma. Tyø-kheo phaïm toäi lieàn daãn caùc Tyø-kheo tuøy cöûl7>8 laø boä ñaûng cuûa mình, ñeán choã Tyø-kheo maø tröôùc kia noùi laø khoâng thaáy phaïm, noùi: - Naày tröôûng laõo! Tyø-kheo naøy khoâng phaïm giôùi, khoâng thaønh cöû, phi phaùp cöû toäi keû khaùc, yeát-ma khoâng thaønh. l7>5. Caâu-thieåm-di , Thaäp tuïng: Caâu-xaù-di . Phieân aâm thöôøng gaëp: Kieâu-thöôûng-di . Skt. Kauśāmbī. Pali: Kosambī, thuû phuû cuûa vöông quoác Vansa (Skt. Vatsa). l7>6. Thaäp tuïng: taùc yeát-ma baát kieán taån , ñuoåi ñi vì khoâng chòu nhaän toäi. Pali: āpattiyā adassane ukkhipinsu, xaû trí (gaït tyø-kheo aáy qua moät beân) vi khoâng chòu nhaän toäi. l7>7. Thaäp tuïng: tyø-kheo bò ñuoåi laø vò gioûi phaùp, gioûi luaät, noåi tieáng, coù theá löïc, ñöôïc nhieàu ngöôøi hoã trôï. Pali, Vin.i. >>7: noùi nhö Thaäp tuïng. l7>8. Tuøy cöû tyø-kheo : tyø-kheo tuøy thuaän vôùi tyø-kheo bò cöû. Pali: ukkhitānuvattaka bhikkhu. Nhöõng hình thöùc xaû trí (Vin.i. >>9): Khoâng môøi, khoâng yeát-ma chung, khoâng ngoài chung, khoâng ôû

chung phoøng…

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 2

Tyø-kheo naøyl7>9 trôû laïi thaáy khoâng phaïm neân noùi: - Vò kia khoâng phaïm toäi, khoâng thaønh cöû toäi, phi phaùp cöû toäi yeátma khoâng thaønh. Vò bò cöû kia cuøng Tyø-kheo tuøy cöû, beøn yeát-ma thuyeát giôùi taùch rieâng caùc Tyø-kheo thaáy toäi. l740

2. Bieät boä Yeát-ma Baáy giôø Tyø-kheo cöû toäi ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân roài ngoài qua moät beân, baïch Phaät: - Tyø-kheo bò cöû vaø caùc Tyø-kheo tuøy cöû yeát-ma cuøng vôùi chuùng con ñaõ thaønh yeát-ma thuyeát giôùi bieät boä. Ñöùc Phaät daïy: - Ñaây laø nhöõng keû ngu si phaù Taêng. Neáu nhöõng vò kia yeát-ma thuyeát giôùi nhö lôøi ta daïy thì yeát-ma thaønh töïu, khoâng phaïm.l74l Neáu caùc thaày cuõng yeát-ma thuyeát giôùi nhö lôøi ta daïy thì cuõng thaønh töïu, khoâng phaïm. Taïi sao vaäy? Vì coù hai truù xöù baát ñoàng: Tyø-kheo kia töï taùc thaønh truù xöù baát ñoàng, hoaëc chuùng Taêng cho taùc thaønh truù xöù baát ñoàng. Theá naøo goïi laø Tyø-kheo kia töï taùc thaønh truù xöù baát ñoàng? Neáu Tyø-kheo phaù Taêng kia ñi ra ngoaøi tìm caàu baïn ñaûng. Nhö vaäy, Tyø-kheo töï taùc thaønh truù xöù baát ñoàng. Theá naøo goïi laø chuùng Taêng taùc thaønh cho truù xöù baát ñoàng? Taêng taùc phaùp yeát-ma khoâng thaáy phaïm, yeát-ma khoâng saùm hoái, yeát-ma khoâng boû aùc kieán.l742 Nhö vaäy goïi laø chuùng Taêng taùc thaønh cho truù xöù baát ñoàng. Ñaây laø hai truù xöù baát ñoàng. Coù hai ñoàng truù xöù: Tyø-kheo töï taùc thaønh ñoàng truù xöù, hoaëc Taêng taùc thaønh cho ñoàng truù xöù. Theá naøo goïi laø töï taùc thaønh ñoàng truù xöù? Tyø-kheo phaù Taêng naøy cuøng vôùi boä ñaûng cuûa mình ñi tìm caàu boä ñaûng toát beân ngoaøi. Nhö vaäy laø Tyø-kheo töï taïo söï chung soáng.l74> Theá naøo laø Taêng taùc thaønh cho ñoàng truù xöù? Chuùng Taêng hoøa hôïp, tröôùc kia taùc phaùp yeát-ma baát kieán phaïm, yeát-ma baát saùm, yeát-ma baát xaû aùc kieán; nay Taêng hoøa hôïp giaûi caùc yeát-ma ñoù. Nhö vaäy goïi laø Taêng

l7>9. Thaäp tuïng: Moät soá tyø-kheo ñöôïc tyø-kheo bò ñuoåi thuyeát phuïc. Soá khaùc vaãn giöõ quan ñieåm. Taêng chia thaønh hai boä, tranh chaáp nhau. l740. Bieät boä thuyeát giôùi yeát-ma ; söï phaù Taêng ñaõ thaønh hình. l74l. Vin.i. >40:
Tyø-kheo bò cöû taùc yeát-ma thuyeát giôùi trong giôùi, yeát-ma nhö phaùp; trong khi ñoù, tyø-kheo cöû toäi ra ngoaøi giôùi taùc yeát-ma thuyeát giôùi; yeát-ma nhö phaùp. Caû hai ñeàu hôïp phaùp, vì taùc phaùp yeát-ma trong hai truù xöù khaùc nhau. l742. Baát kieán phaïm , baát saùm hoái , baát xaû aùc kieán : ñeàu thuoäc
yeát-ma xaû trí. Hình thöùc xaû trí, xem cht. 4 treân. l74>. Thaäp tuïng: Töï taùc coäng truù…, tyø-kheo bò taãn xaû boä chuùng kia, veà laïi boä chuùng naøy

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 96l

taùc thaønh cho ñoàng truù xöù. Ñoù laø hai ñoàng truù xöù. Tyø-kheo bò cöû kia vaø Tyø-kheo tuøy cöû, cuøng vôùi Tyø-kheo taùc cöû naày, gaây ñaáu tranh, maï nhuïc phæ baùng nhau, moi moùc sôû tröôøng, sôû ñoaûn cuûa nhau. Baáy giôø, caùc

Tyø-kheo ñeán choã Phaät, ñaûnh leã, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Ñöùc Theá Toân: - Baïch Ñaïi Ñöùc Theá Toân, Tyø-kheo tuøy cöû, cuøng vôùi Tyø-kheo taùc cöû naày, gaây ñaáu tranh, maï nhuïc phæ baùng nhau, moi moùc sôû tröôøng, sôû (880al) ñoaûn cuûa nhau. Chuùng con phaûi laøm theá naøo? Ñöùc Phaät daïy: - Cho pheùp, khi Taêng bò vôõ, phi phaùp hoøa hôïp, haõy neân cuøng ngoài taïi moät choã nhö vaäy, sao cho thaân vaø mieäng khoâng phaùt sinh söï xaáu aùc.l744 Khi Taêng bò vôõ, nhöng nhö phaùp hoøa hôïp, haõy ngoài xen keõ töøng ngöôøi moät.l745 3. Hoøa giaûi Roài thì, Ñöùc Theá Toân ñeán choã Tyø-kheo bò cöû, noùi nhö vaày: - Caùc ngöôi chôù neân phaïm toäi maø noùi laø khoâng phaïm, khoâng saùm hoái. Taïi sao vaäy? Neáu Tyø-kheo phaïm toäi; caùc Tyø-kheo khaùc noùi, "Tröôûng laõo phaïm toäi, coù töï thaáy hay khoâng?" Ñaùp raèng khoâng thaáy. Nhöng Tyø- kheo kia ña vaên, bieát A-haøm, trì phaùp, trì luaät, bieát Ma-dil746, coù ñöôïc nhieàu baïn beø, Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, öu-baø-taéc, öu-baø-di, quoác vöông ñaïi thaàn, caùc loaïi Sa-moân, Baø-la-moân, ngoaïi ñaïo. Tyø-kheo phaïm toäi kia lieàn nghó raèng, "Tyø-kheo kia ña vaên, bieát A-haøm, trì phaùp, trì luaät, bieát Ma-di, coù ñöôïc nhieàu baïn beø, Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, öu-baø-taéc, öu-baø-di, quoác vöông ñaïi thaàn, caùc loaïi Sa-moân, Baø-la-moân, ngoaïi ñaïo. Nay, neáu ta khoâng thaáy toäi, Tyø-kheo kia lieàn vì ta taùc phaùp yeát-ma baát kieán toäi, yeát- ma baát saùm hoái, yeát-ma baát xaû aùc kieán. Hoaëc Tyø-kheo kia taùc phaùp cöû toäi ta: yeát-ma baát kieán, yeát-ma baát saùm hoái, yeát-ma baát xaû aùc kieán. Tyø- kheo kia laïi khoâng cuøng ta yeát-ma thuyeát giôùi, khoâng cuøng ta töï töù, ñoàng ôû moät nhaø, ñoàng truù moät choã, ngoài moät giöôøng, moät phaûn, tröôùc böõa aên sau böõa aên cuõng khoâng cung kính leã baùi, chaáp tay tieáp ñoùn nhau theo tuoåi lôùn nhoû. Hay Tyø-kheo kia khoâng cuøng ta ñoàng moät yeát-ma, ñoàng

l744. Khoâng ngoài gaàn nhau quaù ñeå coù theå ñaáu khaåu hay ñaùnh loän. Vin.i. >4l: bhinne sang- he adhammaiyāyamāne asammodikāya vattāmānaya ettāvatā na… hatthaparāmā-sam karissāmā ti āsane nisīditabbam, "Taêng bò vôõ daãn khôûi phi phaùp, baát hoøa… ngoài xuoáng sao cho "chuùng ta khoâng voùi tay ñeán nhau." l745. Pali, ibid., bhinne sanghe dhammiyāyamāne… āsanantarikāya nisīditabbam, "Khi Taêng vôõ, nhöng nhö phaùp, hoøa hôïp, haõy ngoài saùt nhau (khoâng giaùn caùch)." l746. Xem cht. (treân kia)

moät thuyeát giôùi... cho ñeán khoâng chaáp tay tieáp ñoùn nhaul747. Nhö theá thì trong Taêng seõ phaùt sinh söï ñaáu tranh, maï nhuïc phæ baùng nhau, moi moùc sôû tröôøng, sôû ñoaûn cuûa nhau. Nhö vaây, Taêng seõ bò vôõ, khieán cho Taêng bò boâi baån, khieán cho Taêng soáng chia reõ." - Neáu Tyø-kheo thaáy söï phaù Taêng naøy laø nghieâm troïng thì neân theo lôøi ngöôøi kia maø noùi raèng "Toâi coù toäi." Haõy neân nhö phaùp saùm hoái. - Thoâi, haõy döøng laïi, caùc Tyø-kheo, chôù ñaáu tranh nhau nöõa. Chôù maï nhuïc phæ baùng nhau; moi moùc sôû tröôøng, sôû ñoaûn cuûa nhau. Taát caû caùc ngöôi phaûi neân hoøa hôïp, cuøng taäp hoïp moät choã, ñoàng moät thaày hoïc, hoøa hôïp nhö nöôùc vôùi söõa, môùi coù lôïi ích, soáng an laïc trong chaùnh phaùp cuûa Phaät. Ñöùc Theá Toân sau khi khuyeân baûo Tyø-kheo bò cöû vaø caùc Tyø-kheo tuøy cöû nhö vaäy roài, lieàn ñeán choã Tyø-kheo taùc cöû kia,

noùi: - Caùc ngöôi chôù neân thöôøng xuyeân cöû toäi Tyø-kheo khaùc. Taïi sao vaäy? Trong khi Tyø-kheo phaïm söï ñöôïc Tyø-kheo kia hoûi, “Tröôûng laõo coù töï thaáy phaïm toäi hay khoâng?” Vò kia noùi khoâng thaáy. Nhöng Tyø-kheo kia, neáu ña vaên, bieát A-haøm, trì phaùp, trì luaät, bieát Ma-di, nhieàu baïn beø thuoäc Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, öu-baø-taéc, öu-baø-di, quoác vöông ñaïi thaàn, caùc haøng Sa-moân, ngoaïi ñaïo. Tyø-kheo kia nghó nhö vaày: “Tyø-kheo aáy ña vaên, bieát A haøm, trì phaùp, trì luaät, bieát Ma-di, coù ñöôïc nhieàu baïn beø trong haøng Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, öu-baø-taéc, öu-baø-di, quoác vöông ñaïi thaàn, caùc haøng Sa-moân, ngoaïi ñaïo. Neáu vò kia noùi khoâng thaáy toäi, nay chuùng ta yeát-ma taùc cöû vì khoâng thaáy toäi, yeát-ma vì khoâng saùm hoái, yeát-ma vì khoâng xaû aùc kieán. Neáu chuùng ta taùc phaùp yeát-ma vì khoâng thaáy toäi, yeát-ma vì khoâng saùm hoái, yeát-ma vì khoâng xaû aùc kieán; chuùng ta khoâng cho vò kia cuøng moät yeát-ma thuyeát giôùi, khoâng cuøng töï töù cho ñeán, khoâng chaáp tay tieáp ñoùn, chuùng ta khoâng cuøng moät yeát-ma thuyeát giôùi, cho ñeán khoâng chaáp tay tieáp ñoùn; theá thì trong Taêng seõ coù söï ñaáu tranh, maï nhuïc, phæ baùng laãn nhau; moi moùc sôû tröôøng, sôû ñoaûn cuûa nhau, khieán Taêng bò vôõ, khieán Taêng bò traàn caáu, khieán Taêng soáng chia reõ.” - Neáu Tyø-kheo coi söï phaù Taêng naøy laø nghieâm troïng thì khoâng ñöôïc cöû toäi Tyø-kheo kia. - Thoâi, haõy döøng laïi, caùc Tyø-kheo, chôù ñaáu tranh nhau nöõa. Chôù maï nhuïc phæ baùng nhau; moi moùc sôû tröôøng, sôû ñoaûn cuûa nhau. Taát caû caùc ngöôi phaûi neân hoøa hôïp, cuøng taäp hoïp moät choã, ñoàng moät thaày hoïc, hoøa hôïp nhö nöôùc vôùi söõa, môùi coù lôïi ích, soáng an laïc trong chaùnh phaùp

l747. Caùc hình thöùc xaû trí ñoái vôùi tyø-kheo bò yeát-ma xaû trí.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 96>

cuûa Phaät. 4. Tröôøng Sinh Vöông Theá Toân, sau khi noùi vôùi Tyø-kheo kia roài, khi ñeâm ñaõ qua, taûng saùng, khoaùc y, böng baùt, vaøo Caâu-thieåm-di khaát thöïc. Sau ñoù, veà laïi trong Taêng-giaø-lam, duøng nhaân duyeân naøy taäp hôïp Taêng Tyø-kheo baûo: Thuôû quaù khöù xa xöa vua Phaïm Thíl748 nöôùc Giaø-xal749 coù oaùn thuø vôùi toå phuï vua Tröôøng Sinhl750 nöôùc Caâu-taùt-la. Vua Phaïm Thí coù binh chuùng oai löïc duõng maõnh, taøi baûo laïi nhieàu. Oai löïc binh chuùng cuûa vua Tröôøng Sinh khoâng baèng, cuûa baùu laïi ít. Sau moät thôøi gian, Vua Phaïm Thí cöû boán boä binh keùo ñeán nöôùc Caâu-taùt-la chinh phaït Vua Tröôøng Sinh, ñoaït caû quoác ñoä, binh chuùng cuøng kho taøng traân baûo. Vua Tröôøng Sinh cuøng ñeä nhaát phu nhaân taåu thoaùt ñeán nöôùc Ba-la-naïi, giaû laøm ngöôøi Baø-la-moân beän toùc. Caû hai ôû trong nhaø ngöôøi thôï ñoà goám. Sau ñoù moät thôøi gian, ñeä nhaát phu nhaân cuûa Vua Tröôøng Sinh phaùt khôûi taâm nieäm: “Ta muoán ñöôïc thaáy boán boä binh, vaøo buoåi saùng, cuøng nhau thao dieãn taïi ngaõ tö ñöôøng choã ñaát baèng. Ta muoán uoáng nöôùc röûa ñao kieám.” Phu nhaân nghó xong, lieàn ñeán choã nhaø vua noùi: - Vua coù bieát khoâng? Vöøa roài thieáp coù yù nghó: Muoán ñöôïc thaáy boán boä binh, vaøo buoåi saùng, cuøng nhau thao dieãn taïi ngaõ tö ñöôøng choã ñaát baèng. Toâi muoán uoáng nöôùc röûa ñao kieám. Nhaø vua noùi:

- Khanh laøm sao coù ñöôïc öôùc nguyeän ñoù! Vua Phaïm Thí, coù oaùn cöøu vôùi Toå phuï ta, ñaõ ñoaït caû quoác ñoä, binh chuùng, cuøng kho taøng traân baûo cuûa ta. Khoâng coøn gì caû! Phu nhaân noùi: - Neáu khoâng ñöôïc maõn nguyeän, thieáp seõ cheát. Baáy giôø, vua Phaïm Thí coù moät vò ñaïi thaàn töï laø Phuù-loâ-heâ-xæ,l75l laø baïn cuûa vua Tröôøng Sinh. Vua Tröôøng Sinh noùi vôùi vôï: - Ta caàn phaûi noùi vôùi ngöôøi baïn ta bieát vieäc naøy. Roài vua Tröôøng Sinh lieàn ñeán choã Phuù-loâ-heâ-xæ noùi nhö vaày:

l748. Phaïm Thí . Truyeän keå, xem Trung A-haøm l7, kinh soá 72 “Tröôøng Thoï vöông baûn khôûi” (No. 26. 72); Taêng nhaát A-haøm l6, No.l25 (24.8). Pali: Brahmadatta; Cf. M. l28 Upak- kilesa; Vin.i. >42. l749. Giaø-xa . Pali: Kāsi; trong thôøi Phaät, laø l trong l6 ñaïi quoác, thuû ñoâ laø Bārānasī (Ba- la-ṇai); ñöôïc saùp nhaäp vaøo Kosala (Caâu-taùt-la) do Pasenadi cai trò. l750. Tröôøng Sinh . Trung A-haøm, ñaõ daãn: Tröôøng Thoï. Pali: Dīghīti l75l. Phuù-loâ-heâ-xæ . Pali: purohito brahmano, Baø-la-moân tö teá cuûa Vua. Chöùc vuï chöù khoâng phaûi teân. Quoác sö cuûa vua Brahmadatta.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 964

- Naày, oâng baïn coù bieát khoâng? Ñeä nhaát phu nhaân cuûa ta coù yù nghó: Muoán ñöôïc thaáy boán boä binh, vaøo buoåi saùng, cuøng nhau thao dieãn taïi ngaõ tö ñöôøng choã ñaát baèng; vaø muoán uoáng nöôùc röûa ñao kieám. Nghó xong lieàn ñeán noùi vôùi toâi söï vieäc nhö vaäy. Toâi noùi vôùi vôï toâi: “Khanh laøm sao coù ñöôïc öôùc nguyeän ñoù! Vua Phaïm Thí, coù oaùn cöøu vôùi Toå phuï ta, ñaõ ñoaït caû quoác ñoä, binh chuùng, cuøng kho taøng traân baûo cuûa ta. Khoâng coøn gì caû!” Vôï ta lieàn noùi: “Neáu khoâng ñöôïc toaïi ngyeän thì thaàn thieáp seõ cheát.” Ta lieàn noùi: “Ta caàn phaûi noùi cho baïn ta bieát nhaân duyeân naøy.” Phuù-loâ-heâ-xæ noùi: - Haõy chôø moät chuùt, ñeå toâi xem trong buïng cuûa phu nhaân ñaõ. Phuù-loâ-heâ-xæ ñeán xem trong buïng cuûa ñeä nhaát phu nhaân vua Tröôøng Sinh xong, lieàn ñeå troáng vai beân höõu, quyø thaúng goái, chaáp tay ba laàn xöng noùi: Vua cuûa nöôùc Caâu-taùt-la hieän ñang ôû trong buïng. Roài oâng noùi vôùi phu nhaân: “Phu nhaân seõ ñöôïc thaáy boán boä binh, vaøo buoåi saùng, cuøng nhau thao dieãn taïi ngaõ tö ñöôøng choã ñaát baèng; vaø seõ uoáng nöôùc röûa ñao kieám, taïi choã ñoù.” Baáy giôø, Phuù-loâ-heâ-xæ ñeán choã vua Phaïm Thí taâu nhö vaày: - Vua bieát chaêng? Khi coù vì tinh tuù nhö vaäy xuaát hieän, thì caàn phaûi vaøo buoåi saùng sôùm, khi maët trôøi môùi moïc, cho boán boä thao dieãn taïi ngaõ tö ñöôøng, vaø röûa ñao kieám. Phuù-loâ-heâ-xæ: - Nay chính laø luùc thích hôïp. Baáy giôø, Phuù-loâ-heâ-xæ lieàn taäp hôïp boán boä binh taïi ngaõ tö ñöôøng thao dieãn, roài röûa ñao kieám. Khi aáy, phu nhaân cuûa vua Tröôøng Sinh ñöôïc nhìn thaáy boán boä binh, vaøo buoåi saùng, cuøng nhau thao dieãn taïi ngaõ tö ñöôøng choã ñaát baèng; vaø baø ñöôïc uoáng nöôùc röûa ñao kieám. Sau ñoù, thai ñuû thaùng, phu nhaân haï sinh moät nam nhi, töôùng maïo ñoan chaùnh, lieàn ñöôïc ñaët teân laø Tröôøngl752. Khi khoân lôùn, Vua Tröôøng Sinh raát yeâu meán. Baáy giôø, vua Phaïm Thí nghe vua Tröôøng Sinh nöôùc Caâu-taùt-la cuøng ñeä nhaát phu nhaân troán

thoaùt laøm Baø-la-moân beän toùc ôû taïi nhaø ngöôøi thôï ñoà goám, lieàn ra leänh ngöôøi haàu caän: - Ngöôi ñeán nôi nhaø ngöôøi thôï goám baét vua Tröôøng Sinh vaø ñeä nhaát phu nhaân troùi cho kyõ daãn veà ñaây. Roài noåi tieáng troáng hung döõ,

l752. Tröôøng . Baûn Minh: Tröôøng Ma-naïp (phieâm aâm cuûa mānava: thieáu nieân). Pali: Dīghāvu.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 965

baùo hieäu söï cheát xuaát hieän. Daãn ra töø cöûa beân höõu, phanh thaây laøm baûy phaàn; beâu treân ñaàu caây nhoïn. Baáy giôø, vua Tröôøng Sinh khi nghe vua Phaïm Thí ra leänh nhö vaäy, lieàn keâu ngöôøi con trai daën doø: - Naøy Tröôøng con, nay con coù bieát khoâng? Vua Phaïm Thí nöôùc Giaø-xa, laø oaùn cöøu cuûa Toå phuï cha, ñaõ chieám ñoaït taát caû quoác ñoä, binh chuùng, cuøng taøi saûn cuûa ta vaø nay ra leänh ngöôøi haàu caän gieát boá meï con. Con neân troát thoaùt, ñöøng ñeå vua Phaïm Thí gieát. Vöông töû Tröôøng troán thoaùt. Vua Phaïm Thí sai ngöôøi ñeán baét vua Tröôøng Sinh vaø ñeä nhaát phu nhaân troùi kyõ. Roài noåi tieáng troáng hung döõ, baùo hieäu söï cheát xuaát hieän. Daân chuùng tuï taäp raát ñoâng. Luùc aáy, con cuûa vua Tröôøng Sinh caûi trang ñi theo sau cha meï mình khoùc keå, nöôùc maét chaûy roøng raõ. Vua Tröôøng Sinh xoay laïi thaáy con mình lieàn noùi nhö vaày: Oaùn thuø lôùn nhoû, ñeàu khoâng neân baùo. Laáy oaùn traû oaùn, oaùn khoâng theå töø. Chæ khoâng thuø oaùn, oaùn thuø môùi döùt. Nhaø vua noùi nhö vaäy ba laàn. Khi aáy daân chuùng nghó: Vua nöôùc Caâu-taùt-la taâm cuoàng ñieân loaïn. Hoâm nay môùi daïy Tröôøng Ma-naïp. Nay ñaây ai laø Tröôøng Ma-naïp? Ñaùm ñoâng cuøng noùi nhö vaäy ba laàn. Roài thì, Vua Phaïm Thí sai ngöôøi daãn Vua Tröôøng Sinh ñi ra töø cöûa beân höõu, phanh thaây laøm baûy phaàn, beâu leân ñaàu caây nhoïn. Baáy giôø, con vua Tröôøng Sinh laø Tröôøng töø ñoù trôû laïi trong thaønh Ba-la-naïi, hoïc caùc kyõ thuaät, hoïc kinh thô, hoïc xem töôùng, tinh tuù, hoïc boùi toaùn, hoïc veõ hình töôïng, aâm nhaïc, hyù kòch, xuaát saéc nhaát trong soá hoïc chuùng. Baáy giôø, ôû choã cuûa kyõ nöõ vua Phaïm Thí caùch ñoù khoâng xa coù moät ngöôøi huaán luyeän voi. Vöông töû Tröôøng ñeán nôi töôïng sö xin ñöôïc hoïc. Töôïng sö chaáp thuaän. Moät thôøi, Tröôøng Ma-naïp, vaøo luùc quaù nöûa ñeâm, gaûy ñaøn vaø ca vuõ, taáu leân aâm thanh tuyeät dieäu. Trong ñeâm ñoù vua Phaïm Thí sau khi nghe tieáng ñaøn caàm ca vuõ du döông, lieàn hoûi ngöôøi haàu caän: - Quaù nöûa ñeâm roài, ai laø ngöôøi gaûy tieáng ñaøn caàm vaø ca vuõ vôùi aâm thanh tuyeät dieäu nhö theá? Ngöôøi haàu caän thöa: - Taâu Ñaïi vöông, caùch choã ôû kyõ nöõ cuûa Vua khoâng xa, coù moät ngöôøi huaán luyeän voi ñang ôû. Ngöôøi hoïc troø cuûa oâng teân laø Tröôøng Ma- naïp, thöôøng quaù nöûa ñeâm khaûy ñaøn caàm ca vuõ vôùi aâm thanh du döông ñoù.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 966

Vua nghe roài lieàn baûo, - Goïi ñeán ñaây. Ta muoán gaëp. Ngöôøi haàu caän vaâng leänh ñi goïi ñeán. Ma-naïp ñeán, ñaûnh leã saùt chaân Vua roài ñöùng qua moät beân. Vua hoûi: - Coù thaät vaøo luùc quaù nöûa ñeâm, ngöôi khaûy ñaøn vaø ca haùt

vôùi aâm thanh vi ñieäu ñoù hay chaêng? Ma-naïp thöa: - Ñuùng nhö vaäy. Nhaø vua noùi: - Nay tröôùc maët ta, ngöôi haõy khaûy ñaøn vaø ca haùt, taáu leân aâm thanh myõ dieäu ñoù. Ngay tröôùc maët nhaø vua Ma-naïp lieàn khaûy ñaøn vaø ca haùt, taáu leân aâm thanh myõ dieäu ñoù. Nhaø vua nghe xong, raát hoan hyû, noùi: - Ngöôi ôû laïi ñaây. Ta seõ nuoâi ngöôi. Ma-naïp taâu: - Vaâng. Baáy giôø, nôi nhaø ôû cuûa ñeä nhaát phu nhaân vua Phaïm Thí khoâng ai ñöôïc vaøo, chæ coù phu nhaân cuûa vua vaø Ma-naïp Tröôøng maø thoâi. Sau ñoù moät thôøi gian, ngoïc ma ni cuûa phu nhaân bò maát. Phu nhaân ñeán choã Vua thöa: - Beä haï bieát khoâng? Ngoïc ma ni cuûa thaàn thieáp ñaõ bò maát roài. Nhaø vua hoûi: - Coù ai vaøo nhaø hay khoâng? - Khoâng coù ai vaøo caû. Chæ coù Vua vaø thaàn thieáp cuøng Ma-naïp Tröôøng maø thoâi. Vua lieàn keâu Tröôøng Ma-naïp hoûi: - Ñeä nhaát phu nhaân cuûa ta bò maát vieân ngoïc ma ni, ngöôi coù laáy khoâng? Ma-naïp lieàn nghó: Nhaø cuûa phu nhaân Vua ôû khoâng ai ñöôïc vaøo. Chæ coù Phu nhaân vaø ta. Neáu ta noùi khoâng laáy thì nhaø vua seõ trò toäi ta. Töø nhoû tôùi lôùn ta ñaõ quen soáng sung söôùng, khoâng theå chòu khoå hình ñöôïc. Ma-naïp lieàn thöa vua: - Con laáy. Nhaø vua hoûi cuøng vôùi ai laáy? Thöa: - Cuøng vôùi Thaùi töû cuûa vua laáy. Nhaø Vua laïi hoûi: - Cuøng vôùi ai laáy nöõa. Taâu: - Cuøng vôùi ñaïi thaàn coù trí tueä baäc nhaát cuûa Vua Laáy.

Nhaø vua hoûi: - Cuøng vôùi ai laáy nöõa? Thöa: - Cuøng vôùi ñaïi tröôûng giaû baäc nhaát laáy. Vua hoûi: - Cuøng vôùi ai laáy nöõa? Thöa: - Cuøng vôùi ñeä nhaát daâm nöõ. Nhaø vua lieàn baét Ma-naïp, thaùi töû, ñaïi thaàn, tröôûng giaû, ñeä nhaát daâm nöõ troùi laïi. Baáy giôø, thaùi töû nhaø vua hoûi Tröôøng Ma-naïp: - Nhaø ngöôi bieát thaät söï ta khoâng laáy vieân ngoïc. Nhöng taïi sao nhaø ngöôi vu oan cho ta laáy? Tröôøng Ma-naïp traû lôøi: - Thaät söï thaùi töû khoâng laáy maø toâi cuõng khoâng laáy. Nhöng Thaùi töû laø ngöôøi ñöôïc nhaø Vua yeâu troïng nhaát, chaéc chaén khoâng vì vieân ngoïc maø nhaø Vua ñoaïn maïng thaùi töû, do ñoù toâi khai. Vò ñaïi thaàn coù trí tueä baäc nhaát hoûi Tröôøng Ma-naïp: - Thaät söï nhaø ngöôi bieát ta khoâng laáy vieân ngoïc, nhöng taïi sao vu oan cho ta laáy? Tröôøng Ma-naïp noùi: - Thaät söï oâng khoâng laáy, toâi cuõng khoâng laáy. Nhöng oâng laø vò ñaïi thaàn coù trí tueä. OÂng coù theå tìm ñöôïc vieân ngoïc, do ñoù toâi khai oâng. Ñaïi tröôûng giaû noùi vôùi Tröôøng Ma-naïp: - Thaät söï nhaø ngöôi bieát ta khoâng laáy vieân ngoïc, nhöng taïi sao vu oan cho ta laáy? Tröôøng Ma-naïp noùi: - OÂng thaät söï khoâng laáy. Thaät söï toâi cuõng khoâng laáy. Nhöng oâng laø ñaïi tröôûng giaû trong nöôùc naøy. OÂng laø moät nhaø ñaïi phuù taøi baûo voâ soá. Neáu vua caàn vieân ngoïc thì oâng coù theå boài thöôøng ñöôïc, do ñoù toâi khai cho oâng. Ñeä nhaát daâm nöõ noùi vôùi Tröôøng Ma-naïp: - OÂng bieát toâi khoâng laáy vieân ngoïc, taïi sao khai oan cho toâi? Tröôøng Ma-naïp noùi: - Thaät söï coâ khoâng laáy maø toâi cuõng khoâng laáy vieân ngoïc. Nhöng coâ laø ñeä nhaát daâm nöõ, coù nhieàu ngöôøi ñeå yù coâ nhöng chöa ñaït ñöôïc coâ. Do ñoù theá naøo hoï cuõng tìm cho ñöôïc ngoïc. Cho neân toâi khai cho coâ. Baáy giôø, Baïch Taëc ôû nöôùc Ba-la-naïi, nghe ñeä nhaát Phu nhaân cuûa

nhaø vua bò maát vieân ngoïc, nhaø Vua baét troùi Tröôøng Ma-naïp, thaùi töû, ñaïi thaàn, ñaïi tröôûng giaû, daâm nöõ neân lieàn ñeán choã Tröôøng Ma-naïp hoûi: - Thaät söï phu nhaân Nhaø vua bò maát vieân ngoïc khoâng? Ma-naïp noùi: - Thaät söï coù maát. Baïch Taëc hoûi: - Coù ai vaøo nhaø cuûa phu nhaân khoâng? Ma-naïp noùi: - Chæ coù phu nhaân cuûa vua vaø toâi maø thoâi. Baïch Taëc hoûi: - Vaäy coù ai ñang ñi trong ñoù? Ma-naïp noùi: - Con khæ caùi ñi trong ñoù. Baïch Taëc noùi vôùi Tröôøng Ma-naïp: - Nhö vaäy vieân ngoïc coù theå tìm ñöôïc. Baáy giôø, Baïch Taëc lieàn ñeán choã Vua Phaïm Thí taâu: - Vua bieát khoâng? Nay vieân ngoïc coù theå tìm ñöôïc. Vua haõy cho mang ra caùc thöù anh laïc trang söùc cuûa caùc nöõ nhaân. Vua lieàn ra leänh ñem taát caû nhöõng ñoà trang söùc anh laïc ra, vaø taäp trung nhöõng con khæ caùi laïi, mang cho chuùng caùc anh laïc, ñeå chuùng ôû trong cung. Luùc aáy, con khæ caùi tröôùc kia ôû trong nhaø phu nhaân, thaáy nhöõng con khæ caùi kia mang anh laïc. Noù cuõng lieàn laáy vieân ngoïc ñaõ laáy troäm cuûa phu nhaân ñem ra töï trang söùc cho mình. Baáy giôø Baïch Taëc lieàn bao vaây xung quanh vaø baét con khæ caùi taâu vôùi Vua: - Vua nay coù bieát khoâng? Toâi ñaõ laáy laïi ñöôïc vieân ngoïc ma ni r oài. Khi aáy, Vua Phaïm Thí lieàn keâu Tröôøng Ma-naïp ñeán hoûi: - Ngöôi khoâng laáy ngoïc chaâu; taïi sao nhaän laø coù laáy? Ma-naïp lieàn thöa: - Vì con nghó nhö vaày: Phoøng cuûa Phu nhaân ôû khoâng ai ñöôïc vaøo. Chæ coù Phu nhaân vaø con maø thoâi. Neáu con noùi khoâng laáy, thì sôï Vua trò toäi, tra taán, laøm con ñau khoå. Nhöng con thì khoâng theå chòu ñöôïc ñau khoå, neân con noùi coù laáy. - Taïi sao ngöôi laïi khai cho thaùi töû? - Con nghó raèng, thaùi töû raát ñöôïc vua yeâu quí, khoâng leõ vì haït chaâu maø nhaø vua ñoïan maïng thaùt töû. Neân con khai cho thaùi töû. - Taïi sao ngöôi khai cho ñaïi thaàn? - Con khai cho vò ñaïi thaàn vì con nghó: Vò ñaïi thaàn coù nhieàu trí tueä,

coù khaû naêng taïo phöông tieän tìm laïi ñöôïc vieân ngoïc. Cho neân con khai cho vò ñaïi thaàn. - Taïi sao ngöôi laïi khai cho ñaïi tröôûng giaû? - Ñaïi tröôûng giaû laø ngöôøi ñaïi phuù gia, nhieàu cuûa caûi chaâu baùu, coù theå boài hoaøn laïi vieân ngoïc cho Vua. Neân con khai cho ñaïi tröôûng giaû. - Taïi sao ngöôi laïi khai cho daâm nöõ? - Con nghó nhö sau neân khai cho daâm nöõ: Ngöôøi trong nöôùc cuõng nhö caùc nôi nhieàu keû ñeå taâm coâ ta, nhöng chöa ñaït ñöôïc coâ ta. Hoï coù theå vì daâm nöõ maø tìm ñöôïc vieân ngoïc. Neân con khai cho ñeä nhaát daâm nöõ. Nhaø Vua noùi: - Chöa töøng coù ngöôøi naøo nhieàu trí tueä nhö Tröôøng Ma-naïp. Vua lieàn duøng Tröôøng Ma-naïp ñeå laøm taát caû caùc nôi quan troïng. Sau ñoù moät thôøi gian, vua Phaïm Thí nghieâm giaù boán boä binh ñeå ñi saên baén. Baáy giôø Vua cuõng nhö boán boä binh ñeàu ham meâ ñuoåi theo nhöõng con nai, gaëp luùc trôøi noùng böùc neân moûi meät. Tröôøng Ma-naïp lieàn höôùng daãn xe Vua ñeán choã khuaát kín ñeå nghó ngôi. Vua xuoáng xe, vaøo döôùi boùng maùt cuûa xe, goái ñaàu treân ñaàu goái cuûa Tröôøng Ma-naïp nguû. Baáy giôø, Tröôøng Ma-naïp nghó nhö vaày: Nhaø Vua naøy laø oaùn cöøu cuûa oâng noäi cuûa cha ta, ñaõ phaù hoaïi quoác ñoä ta, ñaõ ñoaït boán boä binh chuùng cuûa oâng noäi cuûa cha ta, cuøng kho taøng baûo vaät taát caû ñeàu thu heát; ñaõ gieát cha meï ta, ñaõ taøn saùt gioøng hoï Vua

Caâu-taùt-la. Nghó ñeán moái thuø xöa, Tröôøng Ma-naïp lieàn ruùt göôm muoán cheùm ñaàu nhaø Vua. Nhöng laïi nghó ñeán lôøi daïy cuûa cha: Oaùn thuø lôùn nhoû, ñeàu khoâng neân baùo. Laáy oaùn traû oaùn, oaùn khoâng theå tröø. Chæ khoâng thuø oaùn, oaùn thuø môùi döùt. Beøn boû göôm vaøo bao trôû laïi. Baáy giôø, Vua Phaïm Thí kinh sôï, tænh daäy. Tröôøng Ma-naïp hoûi: - Sao Vua thöùc daäy? Nhaø Vua noùi: - Vua nöôùc Caâu-taùt-la coù ngöôøi con teân laø Tröôøng Ma-naïp ruùt göôm muoán cheùm ta. Ma-naïp thöa Vua: - Nay ñaây, choã naøo coù Tröôøng Ma-naïp, con cuûa vua Tröôøng Sinh? Chæ coù Nhaø Vua vaø con maø thoâi. Xin Ngaøi cöù yeân taâm nghó. Nhaø Vua nguû laàn thöù hai, laïi cuõng nhö vaäy. Cho ñeán nguû laàn thöù ba, Tröôøng Ma-naïp cuõng suy nghó nhö tröôùc, laïi ruùt göôm ra. Vua lieàn kinh sôï thöùc daäy. Baáy giôø Tröôøng Ma-naïp lieàn naém ñaàu Vua. Vua hoûi: - Ngöôi muoán gieát ta sao? Tröôøng Ma-naïp traû lôøi:

- Vaâng. Nhaø Vua hoûi: - Vì lí do gì? Tröôøng Ma-naïp traû lôøi: - Toâi laø Tröôøng Ma-naïp, con cuûa Vua Tröôøng Sinh. Vua coù oaùn cöøu vôùi oâng noäi cuûa cha toâi. Vua ñaõ phaù tan quoác ñoä cuûa toâi, ñaõ chieám ñoaït heát taát caû binh chuùng kho taøng baûo vaät; ñaõ gieát cha meï toâi, ñaõ taøn saùt gioøng hoï Vua Caâu-taùt-la. Nghó ñeán cöøu oaùn naøy cho neân toâi muoán gieát Vua! Vua Phaïm Thí lieàn noùi: - Nay ta seõ traû laïi binh chuùng, quoác ñoä cuøng taát caû traân baûo cuûa cuï coá cuûa oâng. OÂng ñöøng gieát toâi! Tröôøng Ma-naïp noùi: - Toâi seõ ñeå maïng soáng cho nhaø Vua. Nhaø Vua cuõng ñöøng gieát t oâi. Vua Phaïm Thí traû lôøi: - Ta seõ tha maïng soáng cho nhaø ngöôi. Baáy giôø, hai beân ñoàng xoùa heát oaùn cöøu toå phuï, cuøng nhau hoøa hôïp nhö cha vôùi con, cuøng ñi moät xe trôû veà nöôùc Ba-la-naïi. Baáy giôø, Vua Phaïm Thí taäp hôïp caùc ñaïi thaàn vaø baûo nhö vaày: - Neáu baét gaëp Tröôøng Ma-naïp con Vua Tröôøng Sinh thì giaûi quyeát nhö theá naøo? Coù ngöôøi noùi phaûi xöû trò theá naøy; coù ngöôøi noùi phaûi duøng dao gieát noù; coù ngöôøi noùi phaûi duøng xe nghieàn naùt noù; coù ngöôøi noùi phaûi treo ñaàu noù leân; coù ngöôøi noùi phaûi ñoát noù nhö caây ñuoác; coù ngöôøi noùi phaûi laáy daàu naáu noù; coù ngöôøi noùi phaûi cheû thaân noù ra; coù ngöôøi noùi phaûi duøng moùc caâu caâu vaøo thòt cuûa noù; coù ngöôøi noùi phaûi laáy maät naáu noù; coù ngöôøi noùi phaûi troùi noù quaêng trong löûa; coù ngöôøi noùi phaûi laáy vaûi quaán noùi roài ñoát; coù ngöôøi noùi phaûi chaët tay, chaët chaân, xeûo muõi, xeûo tai noù; coù ngöôøi noùi phaûi xaâu noù roài beâu noù treân ñaàu caây nhoïn; coù ngöôøi noùi phaûi chaët ñaàu noù. Nhaø Vua lieàn chæ cho caùc vò ñaïi thaàn maø noùi: - Ngöôøi naøy laø con Vua Tröôøng Sinh teân laø Tröôøng Ma-naïp. Töø nay veà sau taát caû moïi ngöôøi khoâng ñöôïc baøn luaän ñeán vieäc ñoù nöõa. Taïi sao vaäy? Vì ngöôøi naøy ñaõ cho ta maïng soáng vaø ta cuõng ñaõ cho ngöôøi naøy maïng soáng. Baáy giôø, Nhaø Vua coâng boá hoaøn traû laïi taát caû binh chuùng vaø quoác ñoä cuõng nhö kho taøng traân baûo cuûa Vua Tröôøng Sinh laïi cho Tröôøng Ma-naïp, vaø söûa soaïn trang söùc con ñeå gaõ cho Tröôøng Ma-naïp.

- Naày caùc Tyø-kheo! Tröôøng Ma-naïp kia, voán laø keû chaáp nhaän göôm ñao,l75> coù oaùn cöøu cuûa toå phuï cuûa cha, maø coøn trôû laïi hoøa hôïp nhö cha vôùi con. Huoáng chi caùc ngöôøi ñaõ xuaát gia laøm ñaïo, ñoàng hoïc moät thaày, nhö söõa hoøa vôùi nöôùc thì ôû trong Phaät phaùp môùi coù lôïi ích, vaø an laïc. - Thoâi, haõy döøng laïi, caùc Tyø-kheo, chôù ñaáu tranh nhau nöõa. Chôù maï nhuïc phæ baùng nhau; moi moùc sôû tröôøng, sôû ñoaûn cuûa nhau. Taát caû caùc ngöôi phaûi neân hoøa hôïp, cuøng taäp hoïp moät choã, ñoàng moät thaày hoïc, hoøa hôïp nhö nöôùc vôùi söõa, môùi coù lôïi ích, soáng an laïc trong chaùnh phaùp cuûa Phaät. Trong khi Ñöùc Phaät daïy nhö theá, caùc Tyø-kheo baïch Phaät: - Baïch Ñöùc Theá Toân, Theá Toân haõy töï yeân nghæ. Nhö Lai laø ñaáng Phaùp chuû. Caùc Tyø-kheo töï bieát roõ söï ñaáu tranh naøy. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñaõ phaûi hai ba laàn ngaên chaän caùc Tyø-kheo ôû Caâu-thieåm-di, ñöøng cuøng nhau ñaáu tranh, maï nhuïc phæ baùng laãn nhau, moi moùc toäi loãi nhau, maø neân hoøa hôïp chung soáng, ñoàng moät thaày hoïc, nhö nöôùc hoøa vôùi söõa, thì ôû trong Phaät phaùp môùi coù lôïi ích, vaø an laïc. Tyø-kheo kia laïi noùi vôùi Ñöùc Theá Toân nhö vaày: - Baïch Ñöùc Theá Toân, Theá Toân haõy töï yeân nghæ. Nhö Lai laø ñaáng Phaùp chuû. Caùc Tyø-kheo töï bieát roõ söï ñaáu tranh naøy. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân vì caùc Tyø-kheo nôi Caâu-thieåm-di noùi baøi keä:

Ñaùm ñoâng daäy tieáng xaáu,
Chaúng caàn phaùp Thöôïng toân1754
Khi phaù vôõ Chuùng Taêng,
Coøn bieát leõ gì khaùc?1755
Cheû xöông, haïi sinh maïng,
Cöôùp boø, ngöïa, taøi baûo;
Ñaát nöôùc loaïn, ñaáu tranh,
Coøn trôû laïi hoøa hôïp.
Caùc ngöôi ñaùng leõ khoâng
Bao giôø nhuïc maï nhau.
Neáu coù söï nhö theá,
Oaùn kia khoâng theå tröø.
Ñoái caùc maï lî aùc,
l75>. Chæ vua chuùa, soáng baèng ñao kieám. l754. Trung A-haøm: “Baèng ñuû thöù ngoân ngöõ, phaù vôõ Chuùng toái toân.” l755. Trung A-haøm: “Khi phaù hoaïi Thaùnh chuùng, khoâng ai ngaên caûn ñöôïc.”

Khoâng bao giôø ñaùp traû.
Ngöôøi hay im laëng nhaãn,
Oaùn kia töï nhieân heát.
Laáy oaùn tröø oaùn cöøu;
Oaùn cöøu khoâng heát ñöôïc.
Khoâng oaùn, oaùn töï tieâu.

Phaùp kia vui doõng maõnh.1756
Khoâng baûo ngöôøi khaùc laøm,
Chính mình cuõng khoâng laøm.
Ngöôøi thaät haønh nhö vaäy,
Nhö möa daäp buïi traàn.
Khoâng thaät, noùi chaéc thaät;
Chaéc thaät, noùi khoâng thaät.
Noù khoâng roõ caùi thaät,
Rôi vaøo öùc nieäm taø.
Chaéc thaät, bieát chaéc thaät.
Khoâng thaät, bieát khoâng thaät.
Ai hieåu phaùp chaéc thaät,
Vaøo trong choã chaùnh nieäm.1757
Cuõng nhö ngöôøi caàm teân
Caàm loûng, haïi tay mình.
Sa-moân khoâng khoân kheùo,
Taêng theâm soá ñòa nguïc.
Ngöôøi bieát kheùo caàm teân,
Caàm chaët, khoâng haïi tay.
Sa-moân bieát khoân kheùo,
Lieàn ñöôïc sinh ñöôøng laønh.
Tuy maëc aùo caø-sa,
OÂm chaët caùc keát söû,
Khoâng theå tröø oaùn haïi,
Khoâng xöùng maëc caø-sa.
Keát söû ñaõ tröø dieät,
Töï trang nghieâm baèng giôùi,
Cheá ngöï caùc oaùn cöøu,
Ngöôøi aáy xöùng caø-sa.
Tìm kieám baïn khaép nôi,
l756. Cf. Phaùp cuù Pali, Dhp. >-6. l757. Cf. Phaùp cuù Pali, Dhp. ll-l2.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 97>

Khoâng coù ngöôøi hôïp yù; Thaø moät mình beàn loøng, Khoâng ñoàng haønh keû ngu. Neáu khaép nôi tìm baïn, Khoâng ñöôïc ngöôøi nhö mình; Thaø moät mình laøm laønh, Khoâng baïn keû ngu aùc. Ñoäc haønh, khoâng laøm aùc; Nhö voi röøng nuùi cao. Neáu tìm ñöôïc baïn laønh, Cuøng chung soáng, duõng maõnh.1758 Ñi, ôû, giöõa caùc chuùng, Taâm hoï thöôøng hoan hyû. Neáu khoâng coù baïn laønh, Ñoäc haønh, thöôøng duõng maõnh; Xa laùnh nôi ñoâ hoäi, Voâ söï nhö voi röøng. Baáy giôø, vì caùc Tyø-kheo taïi Caâu-thieåm-di ñaáu tranh, phæ baùng maï nhuïc, chuùng Taêng bò

roái loaïn, Ñöùc Theá Toân khoâng vui. Theá Toân khoâng noùi vôùi chuùng Taêng vaø ngöôøi thò giaû, maø töï xeáp ngoïa cuï ñeå laïi choã cuõ. Mang y caàm baùt, duøng söùc thaàn tuùc rôøi Caâu-thieåm-di trôû veà nöôùc Xaù- veä.l759 Baáy giôø, caùc vò öu-baø-taéc ôû Caâu-theåm-di nghe noùi, vì caùc Tyø-kheo taïi Caâu-thieåm-di ñaáu tranh, phæ baùng maï nhuïc, chuùng Taêng bò roái loaïn, Ñöùc Theá Toân khoâng vui. Theá Toân khoâng noùi vôùi chuùng Taêng vaø ngöôøi thò giaû, maø töï xeáp ngoïa cuï ñeå laïi choã cuõ. Mang y caàm baùt, duøng söùc thaàn tuùc rôøi Caâu-thieåm-di trôû veà nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, caùc öu-baø-taéc cuøng nhau töï laäp ra quy cheá: Taát caû chuùng ta, khi gaëp caùc Tyø-kheo ôû Caâu- thieåm-di, khoâng ñöôïc ñöùng daäy nghinh ñoùn, cung kính leã baùi, hoûi chaøo, noùi naêng vaø cuùng döôøng y phuïc aåm thöïc, thuoác men chöõa beänh. 5. Taêng hoøa hôïp Caùc Tyø-kheo kia gioáng nhö ngöôøi bò cöû toäi, neân Tyø-kheo, Tyø- kheo-ni, öu-baø-taéc, öu-baø-di, quoác vöông ñaïi thaàn, caùc haøng Sa-moân ngoaïi ñaïo ñeàu traùnh xa khoâng giao tieáp. Caùc Tyø-kheo ñaáu tranh kia, do vaäy khoâng coù söï lôïi döôõng neân nghó nhö vaày: Chuùng ta caàn phaûi ñeán

l758. Cf. Phaùp cuù Pali. Dhp. >2->>0. l759. Trung A-haøm l7 (T0ln0026 tr.5>5cl8): Theá toân ñeán thoân Sa-laâu-la, sau ñoù ñeán Hoä laâm. Cf. Vin.i. >50: ñeán thoân Bālakalonakara. Sau ñoù ñi ñeán Pārileyya. Cuoái cuøng, trôû veà Sāvatthi.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 974

choã Ñöùc Theá Toân ñeå chaám döùt vieäc ñaáu tranh naøy. Hoï lieàn ñeán nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát nghe caùc Tyø-kheo ñaáu tranh nôi Caâu-thieåm-di, phæ baùng maï nhuïc nhau, mieäng tuoân ra nhöõng lôøi nhö ñao nhö kieám, töø Caâu-theåm-di ñeán nöôùc Xaù-veä. Toân giaû lieàn cuøng naêm traêm vò Tyø-kheo ñeán choã Ñöùc Theá Toân ñaûnh leã saùt chaân, roài ñöùng qua moät beân, baïch Ñöùc Theá Toân: - Caùc Tyø-kheo nôi Caâu-thieåm-di, cuøng nhau ñaáu tranh, phæ baùng maï nhuïc, mieäng tuoân ra nhöõng lôøi nhö göôm nhö ñao. Nay hoï töø Caâu- thieåm-di ñeán nöôùc Xaù-veä, chuùng con neân laøm theá naøo? Ñöùc Phaät baûo toân giaû Xaù-lôïi-phaát: - Haõy cho pheùp hai boä noùi. Neáu Tyø-kheo naøo noùi nhö phaùp thì neân chaáp nhaän lôøi noùi aáy, khen ngôïi tröôûng döôõng, cuøng laøm ngöôøi baïn. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát laïi baïch Phaät: - Laøm theá naøo ñeå bieát Tyø-kheo kia noùi ñuùng phaùp hay phi phaùp? Ñöùc Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: - Coù möôøi taùm söï vieäc khieán Taêng bò vôõ: phaùp, phi phaùp, tyø-ni, phi tyø-ni, phaïm, khoâng phaïm, nheï, naëng, höõu dö, voâ dö, thoâ aùc, khoâng thoâ aùc, neân laøm, khoâng neân laøm, cheá, khoâng cheá, thuyeát, khoâng thuyeát. l760 Ñöùc Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: - OÂng neân xem xeùt vieäc naøy thôøi seõ bieát lôøi noùi cuûa Tyø-kheo kia laø nhö phaùp hay phi phaùp. Toân giaû laïi baïch Phaät: - Phaân phoái phoøng xaù ngoïa cuï cho caùc Tyø-kheo nôi Caâu-thieåm-di nhö theá naøo? Ñöùc Phaät daïy: - Neân cho hoï phoøng xaù ngoïa cuï ôû choã khuaát kínl76l. Neáu khoâng coù choã khuaát kín thì haõy laäp ra choã khuaát kín cho hoï, cuõng nhö caùch thöùc

l760. Thaäp baùt phaù Taêng söï. Thaäp tuïng >0 (T2>nl4>5 tr.2l6a2>): “Neáu tyø-kheo, phaùp noùi laø phi phaùp, phi phaùp noùi laø phaùp, luaät..., phi luaät,... phaïm, phi phaïm, troïng, khinh, taøn, voâ taøn, thöôøng sôû haønh, phi thöôøng sôû haønh, thuyeát, phi thuyeát...” Cf. Vin. i >54: atthārasahi vatthuhi adhammavādī: l8 cô sôû ngoân thuyeát phi phaùp daãn ñeán phaù Taêng: adhammam dhammoti dīpeti (phi phaùp maø noùi laø phaùp), dhammaậmdhammoti dīpeti (phaùp noùi laø phi phaùp), avinayam(phi luaät)...vinayam (luaät)...abhāsitam alapitam tathāgatena(ñieàu naøy khoâng phaûi Nhö Lai noùi), bhāsitam lapitam tathāgatena (ñieàu naøy ñöôïc Nhö Lai noùi), anācittam tathāgatena (ñieàu naøy khoâng phaûi laø thöoøng haønh bôûi Nhö Lai), ācittam tathāgatena (ñieàu naøy ñöôïc thöôøng haønh bôûi Nhö Lai), apaññattam tathāgatena (ñieàu khoâng ñöôïc Nhö Lai cheá), paññattam tathāgatena (ñieàu ñöôïc Nhö Lai cheá ñònh), anāpattim (khoâng toäi), āpattim (toäi), lahukam āpattim (toäi nheï), garukam āpattim (toäi naëng), sāvasesam āpattim (toäi höõu dö), anavasesam āpattim (toäi khoâng dö taøn), thullam āpattim (toäi thoâ troïng), athullam āpatti (toäi khoâng thoâ troïng)... l76l. Vin.i. >56: vivittam senāsanam dātabbam, cho hoï choã naèm rieâng bieät.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 975

phaân phoái ngoïa cuï cho chuùng Taêng. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: - Chia y vaät cuûa chuùng Taêng cho Tyø-kheo Caâu-thieåm-di nhö theá n ao? Ñöùc Phaät daïy: - Tuøy theo thöù baäc maø chia.l762 Toân giaû Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät: - Ñoái vôùi Tyø-kheo Caâu-thieåm-di, neân saép xeáp choã ngoài nhö theá naøo ñeå chia chaùo trong böõa tieåu thöïc? Phaät baûo toân giaû Xaù-lôïi-phaát: - Tröôùc kia Ta haù ñaõ khoâng noùi ñieàu naøy? Khi Taêng bò vôõ, phi phaùp hoøa hôïp, ngoài sao cho khoâng phaùt sinh söï döõ cuûa thaân vaø mieäng. Chuùng Taêng bò vôõ, nhöng nhö phaùp hoøa hôïp, söï vieäc ñaõ chaám döùt, neân ngoài choã ngoài caùch khoaûng moät ngöôøil76> Baáy giôø, Tyø-kheo-ni Ma-ha Ba-xaø-ba-ñeà, nghe caùc Tyø-kheo ñaáu tranh nôi Caâu-thieåm-di, phæ baùng maï nhuïc nhau, mieäng tuoân ra nhöõng lôøi nhö ñao nhö kieám, töø Caâu-thieåm-Di ñeán nöôùc Xaù-veä, lieàn cuøng vôùi naêm traêm Tyø-kheo-ni ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân roài ñöùng lui qua moät beân, baïch Phaät: - Ñaïi Ñöùc Theá Toân, Tyø-kheo nôi Caâu-thieåm-di naøy cuøng nhau ñaáu tranh, cuøng nhau maï nhuïc phæ baùng, soi boùi toát xaáu nhau, töø Caâu-thieåm- di ñeán Xaù-veä. Chuùng con neân ñoái vôùi hoï nhö theá naøo? Ñöùc Phaät baûo Cuø-ñaøm Di: - Haõy nghe caû hai beân noùi. Neáu Tyø-kheo naøo noùi nhö phaùp thì chaáp nhaän lôøi noùi aáy, khen ngôïi tröôûng döôõng, coi ñoù laø baïn höõu. Cuø-ñaøm Di baïch Phaät: - Laøm sao bieát lôøi noùi cuûa Tyø-kheo kia laø phaùp hay phi phaùp? Phaät daïy: - Coù möôøi taùm vieäc phaù Taêng: Phaùp phi phaùp... cho ñeán thuyeát khoâng thuyeát. (nhö treân) - Neân xem xeùt vieäc naøy ñeå bieát lôøi noùi Tyø-kheo kia laø phaùp hay phi phaùp. Tyø-kheo-ni Cuø-ñaøm Di, neân ñeán caàu giaùo thoï trong boä chuùng Tyø-kheo nhö phaùp. Baáy giôø, tröôûng giaû A-nan-baân-ñeâl764 nghe caùc Tyø-kheo nôi Caâu- thieåm-di ñaáu tranh nhau, maï nhuïc phæ baùng nhau, moi moùc toäi loãi nhau,

l762. Pali, ibid., “Taát caû thoï höôûng bình ñaúng.” (sabbesa samakam bhājetabbam) 1763. Xem cht. 140 & 141 treân. l764. A-nan-baân-ñeâ . Phieân aâm, töùc oâng Caáp Coâ Ñoäc. Pali: Anāthapittika.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 976

töø Caâu-thieåm-di ñeán Xaù-veä, lieàn cuøng naêm traêm öu-baø-taéc ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân, roài ngoài lui qua moät beân baïch Phaät: - Caùc Tyø-kheo nôi Caâu-thieåm-di, ñaáu tranh nhau, maï nhuïc phæ baùng nhau, moi moùc toäi loãi nhau, töø Caâu-thieåm-di ñeán Xaù-veä. Baïch Ñöùc Theá Toân, chuùng con neân ñoái xöû theá naøo? Theá Toân daïy: - Neân nghe caû hai beân noùi, nhö treân. Neáu coù ñaøn-vieät cuùng döôøng neân chia hai phaàn, ñaây cuõng laø Taêng, kia cuõng laø Taêng. Naày caùc cö só, nhö thoûi vaøng chia laøm hai phaàn, caû hai ñeàu laø vaøng. Do vaäy, naày caùc cö só, vaät boá thí cuùng döôøng neân chia laøm hai phaàn. Vì ñaây laø Taêng, kia cuõng laø Taêng. Baáy giôø, Tyø-xaù-khö Voâ-di-la Maãu nghe caùc Tyø-kheo nôi Caâu- thieåm-di ñaáu tranh nhau, maï nhuïc phæ baùng nhau, moi moùc toäi loãi nhau, töø Caâu-thieåm-di ñeán Xaù-veä, lieàn cuøng naêm traêm öu-baø-di ñeán choã Ñöùc Theá Toân ñaàu maët ñaûnh leã saùt chaân, roài ñöùng qua moät beân baïch Phaät: - Caùc Tyø-kheo Caâu-thieåm-di ñaáu tranh phæ baùng maï nhuïc xoi boùi toát xaáu nhau, mieäng tuoân ra nhöõng lôøi nhö ñao nhö kieám, nay töø Caâu- thieåm-di ñeán Xaù-veä, kính baïch Ñöùc Theá Toân, chuùng con neân ñoái xöû theá naøo? Ñöùc Phaät daïy: - Neân nghe caû hai beân noùi, nhö treân. Neáu coù ñaøn-vieät cuùng döôøng neân chia hai phaàn, ñaây cuõng laø Taêng, kia cuõng laø Taêng. Naày caùc cö só, nhö thoûi vaøng chia laøm hai phaàn, caû hai ñeàu laø vaøng. Do vaäy, naày caùc cö só, vaät boá thí cuùng döôøng neân chia laøm hai phaàn. Vì ñaây laø Taêng, kia cuõng laø Taêng. 6. Giaûi Yeát-ma Baáy giôø, Tyø-kheo bò cöû, treân ñöôøng ñi, nôi choã vaéng, taâm töï suy nghó: Traùnh söï naøy cuûa ta caàn phaûi daãn chöùng Tu-ña-la, Tyø-ni, A-tyø- ñaøm, kieåm hieäu Phaät phaùp, xeùt duyeät xem cöû ñuùng hay cöû sai, laø cöû nhö phaùp, yeát-ma thaønh töïu hay laø khoâng cöû nhö phaùp, yeát-ma khoâng thaønh töïu. Baáy giôø vò aáy lieàn xem xeùt Tu-ña-la, Tyø-ni, A-tyø-ñaøm, theo phaùp cuûa Ñöùc Phaät xeùt duyeät, roài nghó nhö vaày: Söï thaät laø phaïm chöù khoâng phaûi khoâng phaïm; cöû toäi ñuùng chöù chaúng phaûi laø khoâng ñuùng; nhö phaùp cöû yeát-ma thaønh töïu, chöù khoâng phaûi laø khoâng nhö phaùp cöû yeát-ma khoâng thaønh töïu. Vò aáy lieàn ñeán choã caùc Tyø-kheo tuøy cöû noùi nhö vaày: Toâi treân ñöôøng ñi, nôi choã vaéng, taâm töï suy nghó: “Traùnh söï naøy cuûa ta caàn phaûi daãn chöùng Tu-ña-la, Tyø-ni, A-tyø-ñaøm, kieåm hieäu Phaät phaùp, xeùt duyeät xem cöû ñuùng hay cöû sai, laø cöû nhö phaùp yeát-ma thaønh töïu

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 977

hay laø khoâng cöû nhö phaùp, yeát-ma khoâng thaønh töïu.” Baáy giôø toâi lieàn xem xeùt Tu-ña-la, Tyø-ni, A-tyø-ñaøm, theo phaùp cuûa Ñöùc Phaät xeùt duyeät, roài nghó nhö vaày: “Söï thaät laø phaïm chöù khoâng phaûi khoâng phaïm; cöû toäi ñuùng chöù chaúng phaûi laø khoâng ñuùng; nhö phaùp cöû yeát-ma thaønh töïu, chöù khoâng

phaûi laø khoâng nhö phaùp cöû yeát-ma khoâng thaønh töïu.” Baáy giôø caùc Tyø-kheo tuøy cöû daãn Tyø-kheo bò cöû ñeán choã Tyø-kheo taùc cöû baïch: - Tyø-kheo bò cöû naøy noùi vôùi toâi nhö vaày: “Treân ñöôøng ñi nôi choã vaéng, toâi tö duy (noùi ñaày ñuû nhö treân).” Baáy giôø, Tyø-kheo cöû toäi daãn Tyø-kheo tuøy cöû, Tyø-kheo bò cöû ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: - Tyø-kheo tuøy cöû naøy daãn Tyø-kheo bò cöû ñeán choã con, ñem nhaân duyeân cuûa Tyø-kheo bò cöû trình baøy ñaày ñuû. Nay con cuõng ñem nhaân duyeân naøy baïch leân Ñöùc Theá Toân moät caùch ñaày ñuû. Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: - Ñoù laø phaïm chöù chaúng phaûi khoâng phaïm. Cöû toäi ñuùng chöù chaúng phaûi khoâng ñuùng; nhö phaùp cöû Tyø-kheo naøy, yeát-ma thaønh töïu. Neáu Tyø- kheo kia thuaän tuøng chuùng Taêng ñeå saùm hoái, hoaùn caûi toäi loãi, thì yeâu caàu giaûi yeát-ma baát kieán cöû. Neân baïch töù yeát-ma ñeå giaûi, caùch giaûi nhö vaày: Tyø-kheo kia ñeán giöõa Taêng, ñeå troáng vai beân höõu, côûi boû giaøy deùp, kính leã saùt chaân Taêng, ñaàu goái beân höõu chaám ñaát, chaáp tay baïch Phaät: - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Toâi Tyø-kheo teân laø... ñaõ bò Taêng cöû toäi, yeát-ma baát kieán cöû. Nay toâi thuaän tuøng chuùng Taêng, caûi hoaùn toäi loãi, saùm hoái, caàu xin giaûi yeát-ma baát kieán cöû. Nguyeän Taêng töø maãn, vì toâi giaûi cho. Laàn thöù hai, laàn thöù ba cuõng xin nhö vaäy. Trong ñaây, Taêng neân sai moät vò coù khaû naêng taùc phaùp yeát-ma, hoaëc Thöôïng toïa hay thöù toïa, tuïng luaät hay khoâng tuïng luaät ñöôïc, mieãn laø coù theå taùc phaùp yeát-ma, baïch nhö vaày: - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Tyø-kheo naøy teân laø... Taêng ñaõ taùc phaùp yeát-ma baát kieán cöû. Nay thuaän tuøng chuùng Taêng, hoaùn caûi toäi loãi saùm hoái, caàu xin giaûi yeát-ma baát kieán cöû. Neáu thôøi gian thích hôïp ñoái vôùi Taêng, Taêng chaáp thuaän, Taêng giaûi yeát-ma baát kieán cöû cho Tyø-kheo teân laø... Ñaây laø lôøi taùc baïch. - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Tyø-kheo teân laø... Taêng ñaõ taùc phaùp

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 978

yeát-ma baát kieán cöû, vò kia ñaõ thuaän tuøng chuùng Taêng caûi hoaùn toäi loãi saùm hoái, nay caàn caàu Taêng giaûi yeát-ma baát kieán cöû. Tröôûng laõo naøo ñoàng yù Taêng giaûi yeát-ma baát kieán cöû cho Tyø-kheo teân laø... thì im laëng. Vò naøo khoâng ñoàng yù xin noùi. Ñaây laø yeát-ma laàn thöù nhaát. (Laàn thöù hai, laàn thöù ba cuõng noùi nhö vaäy). - Taêng ñaõ ñoàng yù giaûi yeát-ma baát kieán cöû cho Tyø-kheo... roài. Taêng ñoàng yù neân im laëng. Vieäc naøy ñöôïc ghi nhaän nhö vaäy. Ñöùc Phaät daïy tieáp: cho pheùp taùc baïch yeát-ma hoøa hôïp, neân baïch nhö vaày: - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Söï vieäc khieán Taêng ñaáu tranh, phæ baùng nhuïc maï laãn nhau, xoi boùi sôû tröôøng sôû ñoaûn nhau. Ngöôøi phaïm söï bò cöû kia nay ñaõ ñöôïc giaûi roài, traàn caáu cuûa Taêng ñöôïc dieät saïch. Neáu thôøi gian thích hôïp ñoái vôùi Taêng, Taêng taùc phaùp hoøa hôïp. Ñaây laø lôøi taùc baïch. Neân taùc baïch nhö vaäy ñeå hoøa hôïp. Baáy giôø, Öu-ba-ly töø choã ngoài ñöùng daäy, ñeå troáng vai beân höõu, côûi boû giaøy deùp, quyø goái beân höõu chaám ñaát, chaáp tay baïch Ñöùc Theá Toân: - Kính baïch Ñöùc Theá Toân, söï vieäc khieán Taêng ñaáu tranh, phæ baùng nhuïc maï, xoi boùi sôû tröôøng, sôû ñoaûn nhau,

khieán cho Taêng bò phaù, khieán Taêng chia reõ, khieán Taêng bò traàn caáu. Vieäc kia chöa lieäu lyù, chöa phaân xöû, Taêng chöa dieät traàn caáu, nhö vaäy coù ñöôïc hoøa hôïp nhö phaùp hay khoâng? Phaät daïy: - Khoâng ñöôïc nhö phaùp hoøa hôïp. Naày Öu-ba-ly! Nhaân bôûi traùnh söï kia, khieán Taêng ñaáu tranh, phæ baùng nhuïc maï nhau, xoi boùi sôû l765

tröôøng, sôû ñoaûn nhau, khieán Taêng bò phaù, khieán Taêng chia reõ, khieán cho Taêng bò traàn caáu. Khi traùnh söï aáy ñaõ ñöôïc lieäu lyù, ñaõ ñöôïc giaûi quyeát. Taêng ñaõ dieät traàn caáu, baáy giôø ñöôïc hoøa hôïp nhö phaùp. Ñöùc Phaät daïy: Töø nay veà sau cho pheùp taùc baïch yeát-ma hoøa hôïp Boá-taùt. Neân baïch nhö vaày: - Ñaïi ñöùc Taêng xin laéng nghe! Nhaân bôûi traùnh söï kia ñaõ khieán Taêng ñaáu tranh, phæ baùng nhuïc maï, xoi boùi sôû tröôøng, sôû ñoaûn nhau, khieán cho Taêng bò phaù, khieán Taêng chia reõ, khieán Taêng bò traàn caáu.

l765. Traùnh söï ; cô sôû daãn khôûi tranh chaáp, nguyeân nhaân cuûa tranh chaáp. Coù boán traùnh söï: tranh chaáp lôøi noùi, tranh luaän veà giaùo giôùi, baát ñoàng veà luaän toäi, tranh caõi veà phaän söï phaûi laøm. Pali, Vin.ii.88: cattārīmāni bhikkhave adhikaramāni vivādādhikaranam, anuvādādhikaramam, āppattādhikaranan, kiccādhikaranam

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 979

Ngöôøi aáy ñaõ ñöôïc Taêng taùc cöû, vaø ñaõ ñöôïc giaûi roài, Taêng ñaõ ñöôïc dieät traàn caáu. Neáu thôøi gian thích hôïp ñoái vôùi Taêng, Taêng chaáp thuaän, Taêng taùc phaùp hoøa hôïp boá-taùt. Ñaây laø lôøi taùc baïch. Neân baïch nhö vaäy roài hoøa hôïp boá-taùt. Baáy giôø, Ñöùc Phaät noùi vôùi Öu- ba-ly: - Coù naêm haïng ngöôøi phaïm toäi. Nhöõng gì laø naêm? - Tyø-kheo phaïm toäi nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo khaùc baûo raèng, “Thaày phaïm toäi, coù thaáy hay khoâng?” Vò kia traû lôøi, “Khoâng thaáy.” Vò kia noùi vôùi vò Tyø-kheo naøy: “Neáu thaáy toäi naøy thì neân saùm hoái.” Ñaây laø ngöôøi phaïm toäi thöù nhaát. - Tyø-kheo phaïm toäi nhö vaäy. Tyø-kheo khaùc baûo raèng, “Thaày phaïm toäi, coù thaáy hay khoâng?” Vò kia traû lôøi: “Khoâng thaáy.” Tyø-kheo kia noùi: “Thaày neáu thaáy toäi neân ñeán trong Taêng saùm hoái.” Ñaây laø ngöôøi phaïm toäi thöù hai. - Tyø-kheo phaïm toäi nhö vaäy. Tyø-kheo khaùc baûo raèng, “Thaày phaïm toäi, coù thaáy hay khoâng?” Vò kia traû lôøi: “Khoâng thaáy.” Tyø-kheo kia noùi: “Thaày neáu thaáy toäi neân ôû trong Taêng naøy maø saùm hoái.” Ñaây laø ngöôøi phaïm toäi thöù ba. - Tyø-kheo phaïm toäi nhö vaäy. Tyø-kheo khaùc baûo raèng, “Thaày phaïm toäi, coù thaáy hay khoâng?” Vò kia traû lôøi: “Khoâng thaáy.” Chuùng Taêng neân xaû trí, khoâng hoûi nöõa, maø noùi nhö vaày, “Nay thaày khoâng thaáy toäi. Nôi naøo maø thaày ñeán, nôi ñoù cuõng seõ cöû toäi thaày. Ñoái vôùi thaày, hoï seõ taùc phaùp töï ngoân, khoâng cho thaày taùc phaùp a-naäu-baø-ñaø,l766 khoâng cho pheùp boá-taùt, töï töù. Nhö ngöôøi ñieàu khieån ngöïa, ñoái vôùi con ngöïa chöùng khoù ñieàu khieån, hoï phaûi buoäc noù vaøo caây noïc, boû maëc noù nôi ñoù. Thaày laø Tyø-kheo khoâng töï thaáy toäi cuõng laïi nhö vaäy. Taát caû moïi ngöôøi ñeàu phaûi boû maëc thaày. Nôi naøo maø thaày ñeán, nôi ñoù, cho ñeán, seõ khoâng cho pheùp thaày boá-taùt, töï töù. Ngöôøi nhö

vaäy, khoâng ñöôïc ñeán hoï ñeå caàu thính.l767 ÔÛ ñaây nhö vaäy töùc laø thính. Ñaây laø ngöôøi phaïm toäi thöù tö. - Tyø-kheo phaïm toäi nhö vaäy, Tyø-kheo khaùc baûo raèng, “Thaày phaïm toäi, coù thaáy hay khoâng?” Vò kia traû lôøi, “Khoâng thaáy.” Ñoái vôùi vò aáy chuùng Taêng neân taùc phaùp yeát-ma, baèng phaùp baïch töù baát kieán cöû, ñaây laø ngöôøi phaïm toäi thöù naêm. Baáy giôø, Tröôûng laõo Öu-ba-ly töø choã ngoài ñöùng daäy, ñeå troáng vai beân höõu, côûi boû giaøy deùp, quyø goái beân höõu chaám ñaát, chaáp tay baïch Phaät:

l766. A-naäu-baø-ñaø (/). Pali: anuvāda, phi naïn, chæ trích, buoäc toäi ngöôøi khaùc. l767. Xem phaàn treân

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 980

- Coù bao nhieâu phaùp ñeå thaønh ngöôøi lieäu lyù söï vuï? Ñöùc Phaät daïy: - Coù naêm phaùp ñeå thaønh ngöôøi lieäu lyù söï vuï: - Muoán thaønh Tyø-kheo taùc söï, neân quan saùt vieäc naøy thaät hay khoâng thaät. Hoaëc giaû coù vieäc khoâng thaät. Tyø-kheo kia, neáu bieát vieäc naøy khoâng thaät thì khoâng ñöôïc laøm. - Neáu Tyø-kheo kia bieát vieäc naøy laø thaät, thì laïi phaûi quan saùt vieäc naøy coù lôïi ích hay khoâng coù lôïi ích. Hoaëc giaû coù vieäc khoâng lôïi ích. Tyø- kheo kia, neáu bieát ñöôïc vieäc naøy khoâng lôïi ích thì khoâng ñöôïc laøm. - Neáu Tyø-kheo kia bieát vieäc naøy coù lôïi ích, thì laïi phaûi quan saùt vieäc naøy laø ñuùng thôøi hay khoâng ñuùng thôøi. Hoaëc giaû coù vieäc laøm phi thôøi. Tyø-kheo kia neáu bieát vieäc naøy laø laøm phi thôøi thì khoâng ñöôïc laøm. - Neáu Tyø-kheo kia bieát vieäc naøy laø ñuùng thôøi, thì laïi phaûi xem xeùt, laø laøm vieäc naøy hoaëc seõ khieán Taêng ñaáu tranh, phæ baùng maï nhuïc nhau, seõ khieán Taêng bò phaù, seõ khieán Taêng chia reõ, seõ khieán Taêng bò traàn caáu; hoaëc seõ khoâng khieán Taêng ñaáu tranh, cho ñeán seõ khoâng khieán Taêng bò traàn caáu. Tyø-kheo kia, neáu bieát laøm vieäc naøy, khieán Taêng ñaáu tranh, cho ñeán khieán Taêng traàn caáu, thì khoâng ñöôïc laøm. - Neáu Tyø-kheo bieát laøm vieäc naøy seõ khoâng khieán Taêng ñaáu tranh, cho ñeán khoâng khieán Taêng traàn caáu, thì Tyø-kheo kia laïi phaûi quan saùt, neáu Tyø-kheo laøm vieäc naøy coù ñöôïc baïn höõu hay khoâng ñöôïc baïn höõu. Hoaëc giaû laøm vieäc naøy, khoâng coù ñöôïc Tyø-kheo baïn höõu. Neáu Tyø-kheo kia bieát ñöôïc laøm vieäc naøy khoâng coù ñöôïc Tyø-kheo baïn höõu thì khoâng ñöôïc laøm. Neáu Tyø-kheo kia bieát coù Tyø-kheo baïn höõu thì neân laøm ñuùng thôøi, vôùi haûo taâm thieän nieäm. - Naày Öu-ba-ly! Tyø-kheo naøo bieát ñöôïc naêm phaùp naøy thì seõ ñöôïc laøm ngöôøi lieäu lí söï vuï. Baáy giôø, toân giaû Öu-ba-ly lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñeå troáng vai beân höõu, quyø goái beân höõu chaám ñaát, chaáp tay höôùng veà Ñöùc Phaät noùi baøi keä: Vì Taêng noùi ñieàu naøy, Nghóa lôïi quyeát ñònh vaäy. Theá naøo bieát laø hôn? Tyø-kheo ñöôïc kieân trì? Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân traû lôøi Öu-ba-ly baèng baøi keä sau: Ñeä nhaát trì giôùi khoâng huûy hoaïi, Tyø-kheo oai nghi töï trang nghieâm; Oan gia khoâng theå nhö phaùp traùch.

SOÁ l428 - LUAÄT TÖÙ PHAÀN, Phaàn > 98l

Ngöôøi kia ñöôïc vaäy khoûi ai cheâ.

Ngöôøi kia truï nôi thanh tònh giôùi,
Noùi khoâng sôï vaø khoâng nghi nan,
Giöõa chuùng khoâng ñoåi dôøi, khoâng sôï,
Hoûi ñaâu ñaùp ñoù khoâng maát nghóa.
Trong chuùng duø hoûi nghóa lyù gì,
Lieàn ñaùp, khoûi nghó, khoâng öu löï.
Luùc naøo hoûi nghóa cuõng ñaùp ñöôïc.
ÖÙng ñaùp nhieàu caâu, loøng khoâng ñoåi.
Cung kính caùc Tyø-kheo Tröôûng laõo,
Thöôïng toïa, trung toïa vaø haï toïa.
Noùi ñöôïc nguoàn goác, kheùo phaân bieät,
Hieåu caùc oan gia lôøi doái traù.
Oan gia khoâng theå hôn vò aáy.
Cuõng laïi ñieàu phuïc ñöôïc nhieàu ngöôøi.
Thöôøng laøm thaày daïy, khoâng thieáu soùt.
Trang nghieâm trí tueä ngöôøi ñeàu bieát.
Neáu phaïm vieäc nhö vaäy.
Khoâng phaïm, toäi ñöôïc tröø.
Baån naøy, bieát caû hai.
Bieát baån, saùm hoái tröø.
Khoâng hoái, Chuùng boû maëc.
Neáu hoái, Chuùng khoâng ñuoåi.
Neân khuyeân ngöôøi nhö vaäy;
Phaân minh bieát nhö vaäy.
Coù tín thì hay thoï.
Vì Taêng neân môùi ñuoåi.
Chuùng ñuoåi, haõy nghe lôøi,
Tuaân haønh, khoâng töï cao;
Cung kính baäc Tröôûng laõo,
Thöôïng, trung vaø haï toïa,
Trí tueä nhieàu lôïi ích.
Ngöôøi naøy hay hoä phaùp.1768

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.